

Col·lecció Busca-raons, 2

Ralet, ralet

Als meus fills Guillem i Pol,
per si, quan arribi el moment,
no puc ser tan a prop com voldria.

Edicions Sidilla, SL.
Carrer Catalunya, 4
La Bisbal d'Empordà · 17100
www.edicionsidilla.cat
info@edicionsidilla.cat
Telf: 628269186

©del text: Núria Saló Jubany
©de les il·lustracions: Montse Mayol
©de l'edició: Edicions Sidillà

Disseny i maquetació: J. Pujadó
Correcció: Xavier Cortadellas
Impressió: Impremta Pagès d'Anglès (La Selva)

Dipòsit legal: GI 328-2017
ISBN: 978-84-945041-5-0
Primera edició: Març 2017
Tots els drets reservats. Si voleu fotocopiar parcialment
aquest llibre, feu-ho legalment contactant amb CEDRO:
932720445 o cedrocat@cedro.org

NÚRIA SALÓ JUBANY

RALET, RALET

EL MÓN DELS 0 ALS 3 ANYS
APRENENT A EDUCAR

Il·lustracions: Montse Mayol

LA BISBAL D'EMPORDÀ, 2017

Sumari

- 9 El perquè de tot plegat. Introducció
- 25 Houston, tenim un problema!
- 33 La llet de la mare
- 43 Dormir o no dormir, aquesta és la
qüestió
- 55 Enlloc com a casa
- 65 Aprenent a menjar
- 77 Xumet, si us plau!
- 84 Fent el cim
- 94 Els deu minuts diaris de glòria
- 103 El tobogan
- 110 A la recerca de la felicitat
- 123 Que ja surt el pipí?
- 134 Autocontrol emocional
- 140 Els hàbits i els límits
- 150 El reforç positiu
- 154 A per la parelleta
- 164 Hàbits socials i estratègies adultes
- 176 Tot jugant
- 189 Gràcies Arnau!

0.- El perquè de
tot plegat.

Introducció

Com moltes de les coses bones que m'han passat a la vida, la meva entrada al món de l'educació va ser de casualitat.

Acabàvem d'aterrar a Reus després d'haver viscut 10 anys a la Cerdanya. Un cop instal·lats, vam buscar una escola bressol per a l'Arnau, el nostre fill gran. Ens van aconsellar l'Escola Bressol Sant Jordi, de Reus, amb la qual, amb el temps, tota la família vam compartir llaços molt estrets. Fins aleshores, tant el Jaume, el meu home, com jo érem només ceramistes. Encara ho som.

Un bon dia la Montse Corbella, la directora de l'Escola Bressol Sant Jordi, em va dir:

—Tens una mirada i un somriure que connecta especialment amb els infants.

Aquell dia va començar tot. Des d'aleshores ja no he deixat el món del 0-3. (Així és com anomenem, col·loquialment, els del ram, la franja educativa dels 0 als 3 anys). Amb el temps, he descobert que vaig aprendre moltíssim a l'Escola Bressol Sant Jordi, no només amb la Montse, com a gran experta en 0-3, sinó, a més, amb el grup de companyes que m'han anat demostrant la seva vàlua i amb qui, amb els anys, hem compartit molt més que una amistat.

Per una altra banda, he tingut la sort de tenir a prop la Fina, la meva sogra, mare de sis fills, àvia de quinze néts i besàvia de vuit besnéts. Conec poques dones que sàpiguen tant com ella com educar i, sobre-

tot, que sàpiguen aplicar-hi el sentit comú. La seva proximitat i la seva manera de fer m'han aportat la visió pràctica del dia a dia en l'educació dels més petits.

D'ençà que vaig començar a treballar amb infants, va ser un descobriment adonar-me que molt poca gent sabia com són realment els nens. És com si hi hagués un món amagat darrere de la innocència. I no només em va sorprendre això, sinó la controvèrsia entre la visió del món que tenen els infants i la dels seus pares. Ni aquests no saben res d'ells, ni els infants, dels pares. Encara més, em fa l'efecte que els infants són més coherents a l'hora d'adaptar-se al que volen la mare i el pare, que a la inversa perquè, sovint, en relació als seus fills, pare i mare no són gens coherents.

En l'etapa educativa que va de zero a tres anys he fet tots els papers de l'auca. Des d'auxiliar, suport, tutora, coordinado-

ra i directora. Justament, aquesta diversitat de feines m'ha permès tenir una visió més plural i objectiva.

Fent de tutora, ja a les aules Ralet, rallet, vaig adonar-me de seguida que pares i docents havíem de treballar plegats. No es tractava d'estar a l'altre costat, diagnosticant el futur dels infants segons les actuacions dels seus pares. Generalment, els pares actuen sempre per amor. Si des de fora ens sembla que no és així, sovint és perquè ens equivoquem ja que, habitualment, les actuacions desafortunades dels pares són per desconeixement o per oblit. No saben com és d'important per a l'infant que ells dos, mare i/o pare, prenguin les decisions oportunes (i no les deleguin), com és d'important que siguin constants, coherents i, si convé, intransigents en les qüestions més bàsiques.

Vaig haver d'aprendre a dir als pares com poden canviar l'actitud i, sovint, junts, vam

aconseguir fites que milloraven el dia a dia familiar. Parlo de fites com: poder posar la jaqueta a l'infant en sortir al carrer, aconseguir que l'infant dormi tota la nit, que mengi de tot, i mil i una estratègies que serveixen per acostar el món dels infants al dels adults.

Finalment, ser coordinadora i, després directora de l'Escola Bressol Municipal El Lligabosc¹ em va permetre tenir una visió més objectiva de la situació i saber com es relaciona cada infant amb tot el seu entorn de la mateixa manera que si albirés un paisatge, en el qual el conjunt de tot el que es veu et permet endevinar com es viu. En un primer pla, vaig entendre com es relaciona el nen amb el pare i amb la mare i amb la resta d'acompanyants familiars (avis, tiets, cangurs, etc.). En un segon pla, vaig constatar com es relaciona amb la seva

1 www.eblligabosc.cat

mestra, amb els seus companys i companyes de classe, amb les altres mestres i fins i tot amb la mateixa directora, en un espai que no és casa seva. És com una d'aquelles fotografies de 360° que es fan servir en alguns anuncis publicitaris: la imatge del subjecte queda congelada i la càmera fa una volta completa des de tots els angles possibles. Aquesta és la visió que tenim les persones que gaudim de la professió de treballar en una escola bressol: podem veure l'infant en diferents contextos i actuant en diverses situacions. A més, la distància emocional que tenim, atès que no és un fill propi, permet analitzar totes aquestes dades amb molta més objectivitat perquè la proximitat emocional entre pares i fills fa que sigui pràcticament impossible que els pares puguin ser objectius.

Per aquest motiu podríem dir que he disposat d'unes vistes privilegiades que

m'han permès analitzar com actuen els infants i constatar que el seu comportament és en bona part conseqüència de com actuen els seus pares i la resta de persones que en tenen cura.

Què se n'ha fet de la saviesa educativa i del sentit comú que passava d'avis a pares i de pares a fills sense ni adonar-nos-en?

Penso que mai en tota la nostra història els pares i les mares havien destinat tants esforços a voler educar bé els seus fills i filles. Vivim en plena era de la informació, tenim a l'abast totes les teories i totes les propostes pedagògiques corroborades i comprovades científicament que hi ha. I les no comprovades, també. Com és, doncs que, els resultats actuals demostren que els nostres infants, quan arriben a l'adolescència, tenen mancances emocionals que els provoquen problemes conductuals amb conseqüències vitals per a tota la família?

Què ha passat amb aquests infants tan desitjats i sobreestimats que, quan es fan grans, resulta que no estan preparats per viure una vida emocionalment madura?

L'educació dels 0 als 3 anys. Aquesta és la gran assignatura pendent del nostre país i que poca gent sap veure. Tenim una història al darrera: una guerra i una postguerra que van fer jurar a tota una generació que els seus fills no tindrien les mancances que havien patit ells, que els van fer dir que mai no els faltaria res. I és això, generació darrere generació, barrejat també amb altres factors, el que ens ha portat a on som. Estudis americans estan demostrant la gran connexió que hi ha entre els primers anys d'un infant i la manera d'afrontar la resta de la seva vida i, molt especialment, amb l'adolescència, una etapa en què els pares deixen de ser referents per convertir-se en estranys.

Per tant, ¿no penseu que tots plegats hauríem d'abocar tots els esforços a educar millor, especialment en el tram de la vida que és la base de tot el que s'esdevindrà després? Tingueu present que no només parlem dels vostres fills i filles, estem parlant de la nostra societat del futur.

I els pares us preguntareu:

—Què és el que no fem bé, si ho estem fent tot tan bé com podem i sabem?

Em penso que caldrà que expliqui diferents factors.

PRIMER.- Què és un infant? Perquè avui els adults no tenen contacte amb infants que no són els seus i, si en tenen, és tan poc sovint que no els permet comparar uns i altres.

Un infant és un adult de mida petita? De quina informació disposa per fer les se-

ves deduccions? Té criteri? I aquest criteri que té, com l'ha elaborat? Per què actua d'aquesta manera tan estranya?

SEGON.- Els nois i les noies d'avui posen tots els seus esforços a formar-se de manera exhaustiva per ser bons en la seva feina i per poder accedir als millors llocs. Ells i elles han heretat, sense voler-ho, les conseqüències (les bones i les dolentes) de «l'alliberament de la dona». Però què passa amb la formació per viure, malgrat que sigui tan indispensable per aconseguir estar bé amb ells mateixos, per saber conviure amb la parella, per saber crear una família i per educar els possibles fills amb coherència i sentit comú?

TERCER.- Hem passat de venerar la gent gran a venerar els infants. Sembla que això tingui a veure amb la llei de l'oferta

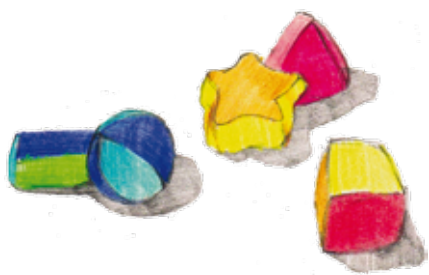
i la demanda: abans hi havia molts infants i poca gent gran. Avui hi ha molta gent gran i pocs infants. La naturalesa humana ens porta a venerar el col·lectiu menys nombrós. Les conseqüències són nefastes. No hem sabut veure que en el canvi hi perdiem saviesa i experiència i que només hi guanyàvem innocència i instint de supervivència.

QUART.- (Encara que podríem posar *moolts* més punts). Atès que, en una part important de la societat, la total llibertat i la sobreprotecció dels fills i filles ha portat a la infelicitat i la inseguretat de grans i petits, quina hauria de ser la nostra feina com a pares i com hauríem d'actuar per fer del nostre nadó un adult segur d'ell mateix i, en definitiva, una persona «bastant» feliç?

Espero ser capaç, a les pàgines d'aquest llibre, d'aconseguir posar tots aquests temes damunt la taula. A poc a poc, aniré desgranant i descobrint el món, massa sovint desconegut, dels infants més petits.

1.- Houston,
tenim un
problema!

Has fet mai l'exercici d'imaginar com se sent un nadó quan arriba al món?

Ara ho provarem.

Imagina't que ets un astronauta a qui han enviat a un planeta nou del qual ho desconeixes tot: la gravetat, la temperatura, la llum, la composició de l'aire, etc. A més, disposes d'un vestit sobre el qual no t'han donat les instruccions i que, pel que sembla, té vida pròpia i no el pots dominar, més aviat sembla que sigui ell qui et domina a tu. La connexió amb Houston és deficient i no aconsegueixes sentir cap so coherent.

En fi, ho tens magre. No pots tirar de cap dels recursos habituals i n'hauràs de crear de nous. Només funciona un botonet: un senyal d'alarma. I, evidentment, cada vegada que proves de fer funcionar alguna peça del vestit per poder moure't, o no te'n surts, o sents un soroll, o s'encén un llum. Desesperat, acciones el botó de l'alarma, esperant que algú et senti i et respongui.

Doncs, segurament, un infant «quan neix» sent unes sensacions molt semblants. Acaba de sortir d'una nau on tot funcionava sol. La temperatura era l'adequada, el menjar li arribava sense ni haver de tenir gana, no calia moure's... Per tant, el control del cos era innecessari, no hi havia llum que s'encegüés i el lloc estava insonoritzat. Imagineu-vos-ho. Heu sortit i us ho heu trobat tot: llum, soroll, gana, fred, teniu pipí, teniu caca... (Penseu en com ens sen-

tim abans de defecar: fatal! Però, com que en sabem la solució, ho trobem normal). Cap d'aquestes sensacions han estat explicades al nadó. Només pot comptar amb el seu gran instint de supervivència. Però, davant de qualsevol sensació nova, què fa? Acciona el botó d'alarma: el plor!

El nadó ha d'aprendre que, del munt de sensacions que rep, la immensa majoria tenen una solució immediata i que no li cal desesperar-se. Qui li ho explicarà? Bàsicament, la mare i, després, el pare.

Com?

Primer de tot, establint canals de comunicació. Cal que la mare i el pare li vagin parlant suaument i sovint. Cal que aprengui a distingir-los entre *tooots* els altres sons que l'envolten. Parleu-li, parleu-li, acostumeu-vos a parlar-li, explicant-li de manera curta i senzilla el que li passa:

—Tens son.

—Tens gana.

—Tot això que ara et passa se solucionarà de seguida, no cal que t'enfadis.

Parleu-li. Sempre, cara a cara. Que us vegi la cara. Que aprengui que aquest so suau, que dóna confiança, que tranquil·litza quan se sent desesperat, surt de la vostra cara. A més, l'heu d'esperonar a que faci el mateix, que gesticuli i que emeti sons des del primer dia. Això és la comunicació. Això és estimar i, a més, això és donar-li eines perquè comenci a gestionar les seves emocions.

Us faríeu creus de saber la quantitat d'infants que tenen problemes de més grans, problemes que s'haurien pogut evitar si, de petits, els haguessin mirat als ulls quan se'ls parla. Els haurien ensenyat a cercar la comunicació mirant als ulls i, sobretot, els haurien ensenyat a imitar-ho. Els humans, per aprendre, necessitem imitar. A inter-

net podeu trobar vídeos on veureu imatges d'adults parlant i gesticulant davant de nadons acabats de néixer i veureu com els nadons responen, imitant-los.

Proveu-ho i practiqueu-ho, els resultats són sorprenents. Veureu com vosaltres mateixos us engresqueu a fer-ho, motivats per la resposta recíproca del vostre nadó.

